

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LARA 2018

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara $2\frac{1}{2}$

Bammbiri ili li na masiatari a 8.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na KHETHEKANYO MBILI:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa vhudavhidzani: (2 x 25) (50)

PFESESANI: Vhalingiwa vha lavhelelwa u fhindula mbudziso MBILI kha KHETHEKANYO iyi.

2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A, na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani KHETHEKANYO INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (sa tsumbo ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane i fanela u RANGELA phindulo yanu.
6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa uri ni tale mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hothe.
7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshanu nga ndila i tevhelaho:
- KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 80
KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya (2 x 35) 70
8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na kunomborelwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.
9. Thoho i songo dzhielwa nthu musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi.
10. Nwalani nga vhudele, nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEĀ**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe u bva kha maipfi a 400 u swika kha a 450. Nwalani NOMBORO na THOHO ya maanea e na nanga.

- 1.1 Ndi yone tshenzhemo ye ya shandula kuvhonele kwanga. [50]
- 1.2 Dumbumazwikule le la vha tshimangadzo kha shango. [50]
- 1.3 Nwalani maanea ane a vha na maipfi haya: 'Ndo fhedza ndo ditota nga nthani ha lunyadzo.' [50]
- 1.4 'Ndi khwine u fela muhumbulo une wa tshila, u fhirisa u tshilela muhumbulo une wa do fa.' (Steve Biko) [50]
- 1.5 Khamusi u khwiniswa ha milayo ya kuambarele zwikoloni zwashu zwi nga bveledza vhudziki. Tatani ni tshi ima na, kana ni tshi hanedzana na thoho iyi. [50]
- 1.6 Zwifanyiso zwi tevhelaho zwi nga tokonya kana zwa vusa zwipfi zwanu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwanu kwa zwithu. Dinangeleni tshifanyiso ni kone u nwalala maanea. Nwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga (1.6.1, 1.6.2 kana 1.6.3), ni kone-ha u nea maanea anu thoho yo teaho.

PFESESANI: Hu tea u vha na vhumani vhu re khagala vhukati ha maanea anu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.6.1

[Tshi bva kha: www.google.com]

[50]

1.6.2

[Tshi bva kha: www.google.com]

[50]

1.6.3

[Tshi bva kha: www.google.com]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

Fhindulani mbudzo MBILI kha dzi tevhelaho.

- Vhulapfu ha mutumbu wa phindulo inwe na inwe vhu vhe maipfi a u bva kha 180 u swika kha a 200.
- Dzhielani nzhele zwi tevhelaho:
 - Vha tangedzaho mafhungo, redzhistara, thouni na tshitaila.
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo.
 - Tshivhumbeo.
- Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga, sa tsumbo 2.1 Vhurifhi ha tshishaka.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA (INIFOMALA)

No ri ni tshi khou tamba nga bureiki tshikoloni, na tshenuwa no kuda ito la muniwe mugudiswa nga lukudavhava ni songo zwi lavhelela. Mashudumavhi, ito ilo lo huvhala lwe uyo nwana a mbo di hwalelwa vhuongeloni ha mato vhunga ito lo no vha na tshanga. Mme a uyo nwana vho kelema lwa u sa vhuya fhano.

Zwino inwi nwalani vhurifhi ha u hambela pfarelo ni vhu nekedze vhabebi vhanu uri vha vhu ise ha vhabebi vha uyo nwana sa yone ndila ya u hambela u farelwa lufhanga u ya nga mvelele yashu.

[25]

2.2 **LIṆWALOVHUNE (CV) NA VHURIFHI HA U FHELETSHEDZA**

Vhalani vhurifhi vhu tevhelaho ni kone u fhindula mbudziso yo disendekaho khaho.

Hu vhudziswa: Maluṭa Mugeḁa
Cell: 064 014 1234

PO Box 234
Ṭhohoyandou
0950
25 Lara 2018

Mulanguli
Tshiwela Company
PO Box 523
Makhado
0920

KHUMBELO YA MUSHUMO WA VHUNWALELI

Ndaa/Aa

Ndi niwala ulu luniwalo ndi tshi khou ita khumbelo ya mushumo wa u vha Muniwaleli we wa andadzwa kha bammbiri la Divhani ya la 23 Lara 2018.

Ndi na tshenzhemo ya miniwaha mivhili kha uyu mushumo. Ndi khou amba zwino ndi tshi khou shuma kha Khampani ya Nduvho. Ndi dovha hafhu nda vha muniwaleli kha zwiimiswa zwi tevhelaho: Khorombusi ya Tshikolo tsha Vhambedzi Sekondari, Khorombusi ya Vhaswa vha muvhundu wa Funanani, na ya mbulungano ya muṭa wa hashu. U ya nga ha iyi tshenzhemo, ndi vhona e nṅe muthu o tewaho nga mushumo uyu.

Zwidodombedzwa zwanga zwothe zwi kha liniwalovhune lo nambatedzwaho kha khumbelo iyi.

Ndi khou tenda uri khumbelo yanga i do tangedzwa.

Ndi nṅe wavho a fulufhedzeaho
Maluṭa Mugeḁa

Zwino inwi niwalani liniwalovhune (CV) lo faredzaho zwidodombedzwa zwothe line la fanela u tuwa na uvhu vhurifhi ha u humbela mushumo.

[25]

2.3 ADZHENDA NA MAAMBIWA A MUTANGANO

Inwi no topoliwa u vha muṅwaleli kha mutangano we wa fariwa hu tshi khou lugiselwa tshimima tsha u takalela ḁuvha ḁa mabebo ḁa makhulu waṅu musi vho swikisa miṅwaha ya fuṭahe (90). I tevhelaho ndi adzhenda ya uyo mutangano.

1. U vula
2. U ṭangedza vhathu
3. Vhathu vho ḁaho na vho kundelwaho
4. U vhalwa ha maambiwa a mutangano wo fhiraho
5. U ṭangedzwa ha maambiwa
6. A bvaho kha maambiwa
7. Maambiwa a ḁuvha
 - 7.1 ...
 - 7.2 ...
 - 7.3 ...
 - 7.4 ...
 - 7.5 ...
8. Ḃa na Ḃa
9. Datumu ya mutangano u tevhelaho
10. U vala

Zwino inwi ṅwalani maambiwa a mutangano uyo ni tshi khou shumisa adzhenda ye na ṅewa afho ṅṅa.

[25]

2.4 MUVHIGO WA FOMALA

Vha Hamasipala vho vha na mutangano na Khoru dza Lushaka vha tshi khou ṭahisa mbilaelo dza u ḁatekanywa ha mashika hoṭhehoṭhe ngauri zwi nga vho vhanga malwadze kha vhadzulapo. Inwi sa muṅwaleli wa Khoru ya Lushaka no vha muraḁo wa uyo mutangano, zwino ni tea u ṅwala muvhigo nga ha zwe zwa ambiwa.

ṅwalani uyo muvhigo wa fomala une wa ḁo vhigiwa musi wa khoru.

[25]

2.5 TSHIPITSHI TSHA FOMALA

Hu na khombo nnzhi dzine dza kwama vhaswa badani khulwane ine ya fhira nga henefho vhuponi ha haṅu. Sa Mudzulatshidulo wa Khoru ya Vhaswa, vhadzulapo vho ni humbela uri ni ambe tshipitshi nga ha ndeme ya tsireledzo dzibadani mutanganoni wa vhaswa.

ṅwalani tshipitshi itsho.

[25]

2.6 INTHAVIYU

Inwi ni muthu we a gudela zwa vhulondolamaḁi. Minidzhere wa ha masipala wa vhupo ha haḁu o ni ramba uri a vhe na nyambedzano na inwi hu u itela uri lushaka lu maandaḁhadzee nga ndivho ine na vha nayo malugana na u vhulunga khathihi na kushumisele kwone kwa maḁi.

Nwalani inthaviyu ye ya vha hone vhukati haḁu na minidzhere. [25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B:	50
MARAGAGUḁE:	100